

Motto: "Dacă totul este o chestiune de noroc atunci managementul riscului este lipsit de sens." Peter Bernstein

ART - noua frontieră a industriei de asigurări
de Răzvan Tudor

ART - Alternative Risk Transfer – sau, în liberă traducere, metode de transfer alternativ al riscului - reprezintă ultima frontieră către care industria de asigurări mondială se îndreaptă. Dacă acesta va fi viitorul, rămâne de văzut, cert este că acest concept este încă departe de a fi funcțional pe piața românească, iar materialul care urmează încearcă doar să treacă în revistă argumentele pro și contra pentru acest tip de servicii.

Ce este ART?

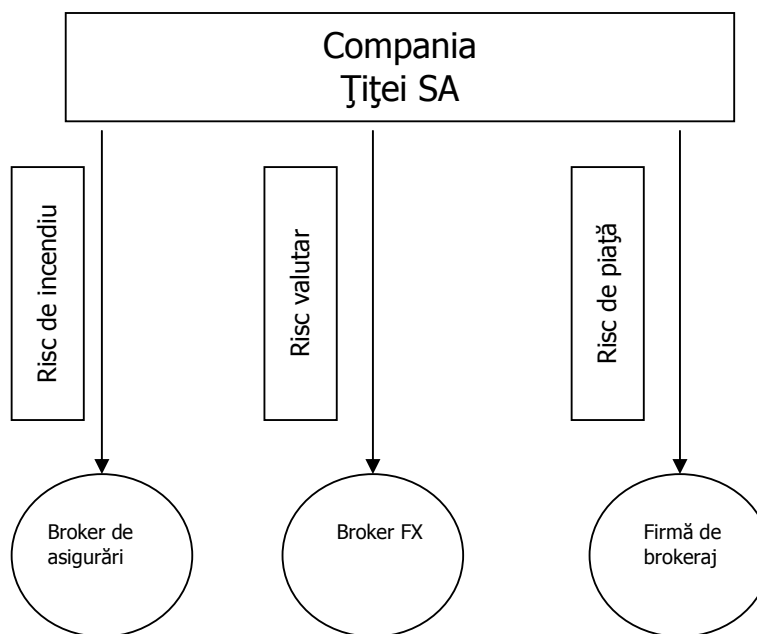
Chiar dacă literatura de specialitate se creează deja pe scheletul conceptului de ART, foarte puține definiții reușesc să surprindă același lucru. Sintetizând am putea spune că ART definește generic modalitatea prin care o companie de asigurări sau un broker de asigurări încearcă să vină în întâmpinarea solicitărilor clienților. Spre exemplu: o companie din domeniul procesării șteiului înregistrează expuneri operaționale prin rafinăriile și capacitățile de producție stocare și transport existente dar și datorită volatilității prețului materiei prime. Modul în care aceste asigurări sunt efectuate poate fi regăsit în graficul nr. 1. Modul în care aceste expuneri ar putea fi gestionate integrat vizează o modalitate prin care același intermediar (să-i spunem generic broker de asigurări în România) ar oferi soluții pentru ambele probleme. (vezi graficul nr.2) Oricât de bine ar suna acest aspect teoretic, cele mai mari probleme țin de sfera competențelor care, neexistând, trebuie create și, de aceea a stabilirii prețului sau primei pentru serviciile integrate.

Totuși, procesul de integrare al managementului riscurilor nu trebuie să vină neapărat din oferta pieței. Economic vorbind, piața răspunde unei nevoi.

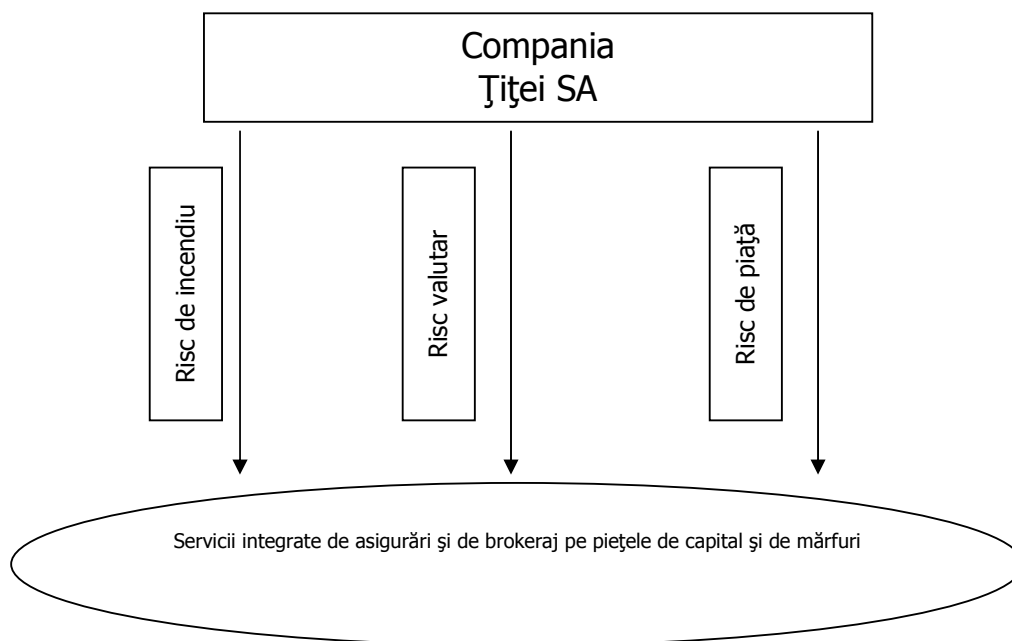
Această nevoie, resimțită la nivelul sistemului bancar, se concretizează în politici și proceduri stabilite și aplicate de un departament specializat, de regulă unul de management al riscului. Astfel, riscurile, de orice natură ar fi ele, sunt evitate, reduse, transferate sau reținute. În acest proces de identificare, comensurare și stabilire a limitelor de risc acceptabile precum și a atitudinii pe care organizația o are față de un risc sau de altul apare de fapt conceptul de management integrat al riscului. Întreaga infrastructură creată are scopul de a stabili în orice clipă capitalul economic necesar pentru acoperirea pierderilor maxime, pe care compania respectivă le poate înregistra.

De existența acestei structuri și de exigențele organizației se leagă și nevoia de instrumente care să răspundă cererilor de acoperire integrată a riscurilor. Urmare a acestei situații, putem spune că "nevoia creează organul" respectiv intermediarul care să rezolve toate problemele societății procesatoare de țiței.

Graficul nr.1 Modelul existent

Graficul nr. 2 Modelul integrat

Asigurarea – un mod de a împărți riscul cu alții

Cel mai vechi sistem de asigurări din lume este descris în Biblie, la Deuteronom 14-28,29, unde, din zeciuiala veniturilor trăiește și levitul, și străinul, și orfanul și văduva. Practic asistăm la descrierea celui mai vechi sistem de asigurări sociale. Pe de altă parte referințe de acest gen au fost descoperite și în codul lui Hamurapi. Oricât de interesante ar fi aceste trimiteri însă, industria asigurărilor moderne a început să se construiască într-o cafenea londoneză, în 1688, care aparținea, lui Edward Lloyd. Cafeneaua, inițial un loc de întâlnire dintre bancheri și comercianți, a devenit treptat locul de întâlnire al corăbierilor care transportau mărfuri și al oamenilor de finanțe gata să finanțeze asemenea transporturi sau să le asigure contra unei prime. Maniera la care aceste contracte se derulau la vremea respectivă a făcut ca asigurările să se transforme într-un joc cu sumă nulă: Câștigul se împărțea la fel ca și riscul la toate părțile implicate.

Perspectiva actuarială pe care a căpătat-o această industrie a asigurărilor, ulterior a făcut ca prețul corect pe care asiguratul îl achită prin prima plătită, să schimbe puțin situația. În plus, o particularitate aparte a sistemului de

asigurări/reasigurări face aproape imposibilă determinarea capitalului economic cu care să poată fi acoperite pierderile maxim posibile. Din acest punct de vedere, cu cât mai scumpe au devenit primele de asigurare cu atât mai interesată a devenit această industrie de soluții alternative. Dacă pentru riscul de catastrofă sau de stare a vremii, piața bursieră a încercat să ofere soluții prin contractele listate la CBOT (Chicago Board of Trade), pentru celelalte riscuri de piață, de schimb valutar sau de rată a dobânzii soluțiile există deja.

Practic, până la abordarea integrată a acestor instrumente pentru o ofertă complexă nu a fost decât un singur pas. Din toate punctele de vedere acest pas nu este ușor de realizat și se pot vedea în tabelul nr. 1 avantajele și dezavantajele identificate de un raport întocmit de Directoratul General al Pieței Interne al Comisiei Europene pe fiecare dintre cele trei categorii implicate: compania de asigurări, clientul asigurat și reglementatorul.

Tabelul nr. 1 Avantajele și dezavantajele ART.

	Avantaje	Dezavantaje
Compania	<ul style="list-style-type: none"> • Acoperire mai mare a riscurilor • Riscuri neasigurabile tradițional pot fi acum asigurate • Prime mai mici pentru riscuri greu asigurabile • Capacitate mai mare de preluare a riscurilor 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa de sofisticare a clienților poate determina o atitudine de evitare • Existența mai multor reglementări și reglementatori • Complexitatea foarte mare
Clientul	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea tuturor riscurilor prin "one stop shopping" • Acoperirea riscurilor într-un sens mai larg • Securitate • Prime mai mici • Riscuri neasigurabile devin acum asigurabile 	<ul style="list-style-type: none"> • Mai puțin sigure dacă nu sunt respectate prevederile reglementatorilor • Evaluarea mai dificilă a conturilor unei singure companii
Reglementatorul	<ul style="list-style-type: none"> • Lărgirea sferei de competență • Avantajele utilizatorilor sunt reflectate mai bine în reglementări 	<ul style="list-style-type: none"> • Se creează oportunități pentru migrarea către o zonă cu legislație permisivă

		<ul style="list-style-type: none"> • Este nevoie de o cooperare foarte mare între sistemul Bancar, piața de capital și sistemul asigurărilor • Pot apărea probleme de raportări contabile specifice de la țară la țară
--	--	--

Dar ce este ART?

Alternativa de care vorbim și pe care am încercat să o definim este percepută diferit în funcție de modalitatea de interferare cu soluțiile existente. Astfel, potrivit Sigma, publicație editată de Swiss Re, distingem pe de o parte purtătorii de risc și soluțiile existente. Pentru a păstra sensul conceptului, toată această clasificare va fi reprodusă în limba engleză.

Tabel nr.2 : Piața ART - clasificare

Purtătorii de risc	Soluții
Self insurance ¹ – captives	Finite risk (re)insurance
Risk retention groups (RRGs) ¹	Contingent Capital
Pools	Multi-year multi-line-products (MMP)
Capital Markets	Multi-trigger products (MTP)
	New asset risk solutions
	Weather derivatives
	Securitization / Insurance Linked Securities (ILS)

¹ – sunt caracteristice spațiului și legislației americane

Pe de altă parte structura acestei piețe, conform raportului Comisiei Europene menționat anterior, este surprinsă pe 6 tipuri de produse:

- Discounting Covers
- Mezzanine Covers
- Integrated Risk Covers
- Securitisation
- Post Loss Funding

- Other Funding Mechanism

Descrierea fiecărei soluții sau a fiecărui produs din cele enumerate poate face obiectul unui distinct.

De ce ART?

Demersul de a explica acest concept nu ar putea să se termine fără a trece în revistă motivele pentru care asigurările tradiționale nu mai sunt atât de atractive când sunt oferite singular.

În primul rând totul pleacă de la preț. Piața asigurărilor este caracterizată de ciclicitate. Perioade în care primele sunt foarte mari din cauza reasigurătorilor alternează cu perioadele în care quantumul lor scade.

Pe de altă parte, cu cât este mai mare o companie, cu atât mai multe sunt expunerile. Prin urmare primele plătite, chiar și pentru asigurările tradiționale, au tendința să fie mai mari în detrimentul economiei de scală. Împărțirea riscului pe o perioada de timp, prin intermediul unor polițe speciale, nu ar face decât să scadă aceste costuri. Pe de altă parte evenimente cu impact financiar foarte mare, de tipul catastrofelor, nu pot fi acoperite 100%. În plus în asemenea situații se poate ajunge ca o companie asigurată să facă față unui risc de credit pentru că asigurătorul se află în imposibilitate de plăți sau în situație de faliment.

Pe de altă parte maniera în care funcționează principalii clienți ai produselor de tip ART, poate împiedica creșterea acestui domeniu. Aceste piedici provin în primul rând ca urmare a culturii organizaționale existente în acest moment care se bazează pe paradigma că fiecare trebuie să fie specialist pe un domeniu, iar depășirea competențelor nu este acceptabilă. Oricât de tentant ar suna din punctul de vedere, al românilor, acest lucru, pentru faptul că acest principiu nu se aplică la noi, bariera tehnologică și educațională și-ar spune din plin cuvântul. În plus, expertiza top managementului în ambele domenii cum ar fi cel de corporate finance și de asigurări poate constitui încă un hop serios. În ceea ce privește aspectul tehnic, modalitatea de stabilire a prețului pentru un produs

ART, costul tranzacției și complexitatea produselor ar putea genera chiar o respingere a acestor produse de către piața românească. Pentru ca peisajul să fie complet la aceste aspecte ar trebui să mai adăugăm și instabilitatea legislativă și a reglementărilor specifice și contabile.

Viitorul pare destul de greu de circumscris acestor coordonate, în condițiile în care gradul de penetrare a pieței românești de asigurări chiar de către produsele tradiționale rămâne în continuare destul de mic. Cert este că orice situație conjuncturală va fi înregistrată în spațiul european ca (ne)favorabilă acestor produse, ea se va resimți în curând și pe piața românească. Deschiderea piețelor de mărfuri și a celor de capital ne va pune față în față cu riscuri noi, aparent imposibil de gestionat dar și cu soluții alternative de transfer. Într-un cuvânt: ART.

Articol publicat in revista Primm in 2004